

VASTINE

MUONION KUNTA
KUKASLOMPOLON ASEMAKAAVAN MUUTOS JA LAAJENNUS

Kukaslompolon asemakaavan muutos ja laajennus on ollut kaavaluonnoksena nähtävillä 10.2 – 11.3.2022. Kaavaluonnoksesta saatiin yksi mielipide osallisilta (yhteensä 7 allekirjoittajaa) sekä yhteensä seitsemän (7) lausuntoa. Kaavan laatijana olen tehnyt lausuntoihin ja mielipiteeseen vastineet.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Lapin ELY-keskuksen lausunto (24.3.2022): Kaavoitusmenettely ja vuorovaikutus Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 63 §) mukaan kaavoituksen vireilletulosta tulee ilmoittaa sillä tavoin, että osallisilla on mahdollisuus saada tietoja kaavoituksen lähtökohdista, suunnitellusta aikataulusta sekä osallistumis- ja arviointimenetelmästä. Kaavaselostusluonnokseen on kirjattu, että osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä 22.3.2021 lähtien kunnan teknisellä osastolla ja verkkosivuilla, mutta kaavaselostuksesta ei käy ilmi, milloin asemakaavan vireilletulosta on ilmoitettu MRL 63 § mukaisesti. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet Kaavaselostusluonnoksessa on tunnistettu asemakaavamuu- tosta koskevaksi valtakunnalliseksi alueidenkäyttötavoitteeksi elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat, joka on kuitenkin tavoitteiden pääotsikko, ei varsinainen tavoite. ELY-keskus toteaa, että valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista tulee tunnistaa kaavaa koskevat tavoitteet ja niiden osalta tulee kuvata, miten laadittavalla kaavalla voidaan tavoitteita edistää (MRL 24 §). Asemakaavan sisältövaatimukset ja vaikutusten arviointi MRL 54 § 2 momentin mukaan asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvallisuudelle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Kaavoitettavalla alueella tai sen	Muonion kunnanhallitus on kuuluttanut kaavatyön vireilletulosta Luoteis-Lappi -nimisessä lehdessä 3.6.2021 MRL 63 §:n mukaisesti. Tieto kuulutuksesta ja kuulutuksen ajankohdasta lisätään myös kaavaselostukseen. Suunnittelualueella maankäyttöä ohjaa ennen kaikkea voimassa oleva yleiskaava. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa sekä kaavaselostuksessa on asianmukaisesti todettu suunnittelualueella koskevan valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista <i>Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö</i>-pääotsikon yhteydessä esitetyistä alueidenkäyttötavoitteista • ”Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä” sekä • ”Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta” Kaavaselostuksen vaikutusten arviointia täydennetään valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden osalta. Merkitään tiedoksi.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
lähiympäristössä on oltava riittävästi puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita. MRL 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntata- loudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. <i>Luontoympäristö ja Natura 2000-alue</i> ELY-keskus toteaa, että kaavaselostusluonnoksen liitteenä oleva alueen luontoselvitys on riittävä. Kaavaluonnoksessa luontokohteiksi on tunnistettu lähinnä metsälain 10 § mukaisia erityisen arvokkaita elinympäristöjä (kaavamerkintä sl), jotka sijaitsevat retkeily- ja ulkoilualueella (VR). ELY-keskus pyytää huomioimaan, että metsälain 2 § ohjaa metsien käyttöä, mutta sitä ei sovelleta asema-kaava-alueilla muualla, kuin maa- ja metsätalouteen osoitetuilla alueilla. Metsälaki ei siis ole kyseisellä VR-alueella voimassa, joten metsälakiin perustuvat kaavamerkinnät ovat siten tarpeettomia ja merkinnät tulee korjata kaava-asiakirjoihin. ELY-keskus toteaa lisäksi, että suojeltaviksi merkityistä alueista (sl) ei ole tarkoituksenmukaista perustaa luonnonsuojelulain mukaisia erillisiä luonnonsuojelualueita, jolloin alueet voisi paremminkin osoittaa suojeltavana alueen osana (s-merkintä) tai luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeänä alueena (luo-merkintä). <i>Pohjavedet</i> Kaava-alue rajoittuu etelässä Murtokankaan (12273501) vedenhankintaan soveltuvan pohjavesialueen rajaan. Pohjavesialueelle tai sen rajan välittömään läheisyyteen ei kuitenkaan kaavassa osoiteta rakentamista tai muita uusia toimintoja, eikä kaavalla siten arvioida olevan vaikutuksia pohjaveden määrään tai laatuun. Lapin ELY-keskus katsoo, että Murtokankaan pohjavesialue on valmisteluaineistossa huomioitu riittäväällä tavalla. Kaavaselostuksen mukaan suunnittelualueella on laadittu luontoselvitys kesällä 2021, ja siihen on sisällytetty muun muassa vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamat suojellut vesiluontotyypit. Luontokohteet on kaavassa osoitettu merkinnällä sl (alueen osa, jolla sijaitsee metsälain 10 §:ssä tarkoitettu erityisen tärkeä elinympäristö). Valmisteluaineistosta tai kaavamerkinnöistä ei kuitenkaan käy ilmi, onko suunnittelualueella vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia luonnontilaisia lähteitä. Mikäli alueella on vesilailla suojeltuja lähteitä, tulee ne osoittaa omalla merkinnällään, esimerkiksi s-1 (alueen osa, jolla sijaitsee vesilaissa tarkoitettu luonnontilainen lähde). Kaavamääräyksestä tulee käydä ilmi, että kyse on vesilailla suojellusta kohteesta ja kaavamääräykseen tulee sisällyttää tieto lähteisiin jätettävästä suojaetäisyydestä. <i>Hulevedet</i> Kaavaluonnoksessa tai kaavaselostusluonnoksessa ei ole käsitelty hulevesiä tai niiden hallintaa. Hulevesien hallinnasta säädetään pääosin maankäyttö- ja rakennuslaissa (103 a-o	Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi. Kaavaehdotuksessa luontoselvityksen mukaiset arvokkaat metsälakikohteet 3.1 – 3.10 osoitetaan kaavakartalla sl-merkinnän sijaan luo-1 – luo-5 merkinnöillä sekä kaavamääräyksellä ”Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella on lehtolaikku/metsäluhta/lehto/lähdeletto/vähäpuustoinen suo (metsälaki 10 §). Alueella ei saa suorittaa sen luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä.” Merkitään tiedoksi. Suunnittelualueella ei alueelta laaditun luontoselvityksen mukaan sijaitse vesilain 2. luvun 11 §:n tarkoittamia luonnontilaisia lähteitä eikä lähteistä ole tästä syystä mainintaa tai merkintää myöskään kaava-asiakirjoissa. Luontoselvityksessä todetaan, että selvitysalueen pohjoisosassa lähellä Äkäsjoen rantaa jokilaakson jyrkän rinteen alla sijaitsee hyvin luonnontilainen lähdeletto (arvokas luontotyyppi 3.6), jossa paikoitellen erottuu selviä tihkupintoja, mutta varsinaisia avolähteitä ei ole. Akäsjoen lähdeletto osoitetaan kaavakartalla luo-4-merkinnällä sekä kaavamääräyksellä ”Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella on lähdeletto (metsälaki 10 §). Alueella ei saa suorittaa sen luonnontilaa muuttavia toimenpiteitä.” Merkitään tiedoksi. Hulevesiin liittyvät suunnitelmat tarkentuvat kaavaehdotusvaiheessa. Kaavan yleisiin

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
§:t). Lainsäädännön tarkoituksena on muun muassa vähentää tulvariskejä, ehkäistä ja lieventää tulvista aiheutuvia vahinkoja sekä edistää tulviin varautumista. Tämä on huomioitu myös VAT:ssa (3.3. Terveellinen ja turvallinen elinympäristö). Kaavan valmisteluaineistossa ei ole esitelty hulevesien hallintatoimia esimerkiksi maaperän laadun ja rakentamisen määrän perusteella. Erityisesti matkailupalvelujen korttelialueella (RM) 13 on korkeuseroja. Kaavamääräyksillä voidaan asettaa vaatimuksia hulevesien hallinnasta – esimerkiksi viivyttämisestä, imeyttämisestä tai käsittelystä niiden puhdistamiseksi. Hulevesien hallinnasta voidaan esittää korttelia ja yleisiä alueita koskevia yleismääräyksiä ja kaavakartassa voidaan osoittaa ohjeellisia paikkoja esimerkiksi hulevesien käsittely- tai viivytysalueille. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan asemakaavan tulee sisältää vaatimukset hulevesien käsittelystä sellaisessa muodossa, että asianmukaisesta toteutuksesta voidaan varmistua. Vaihtoehtona täsmällisille kaavamääräyksille on yleismerkintä tai ohjeellinen aluevaraus ja kaavamääräyksissä esitetty vaatimus menetelmien mitoituksen ja rakenteiden tarkentamisesta rakennuslupavaiheessa hulevesien hallintasuunnitelman perusteella. Liikenne Kaava-alue sijaitsee seututien 940 varrella. Tien keskimääräinen vuorokausiliikenne on 960 ajoneuvoa, joista raskaita ajoneuvoja on 34 kpl. Tien nopeusrajoitus on 80 km/h. MRL 42 § mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa. Alueen yleiskaavassa on seututien 940 varteen osoitettu melualue. ELY-keskus huomauttaa, että kaavaluonnoksessa ei ole merkitty melualueita eikä kaavaan liittyen ole tehty meluselvitystä. Kaava-alueeseen sisältyy kohtuullisen vilkkaasti liikennöity tie, joten ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kaavaselostuksessa tulee käsitellä ja arvioida liikenteen meluvaikutukset ja tarpeen mukaan melu tulee huomioida kaavamerkinnoissa ja -määräyksissä. Kaavamerkinnot ja -määräykset ELY-keskus pyytää huomioimaan, mitä edellä on todettu kaavamerkinnoista ja -määräyksistä. ELY-keskus toteaa, että MRL 55 § mukaan asemakaavakartalla osoitetaan mm. rakentamisen määrää sekä rakennusten sijoitusta. Kaavamer-	määräyksiin lisätään hulevesiä koskeva määräys ”Rakennuspaikkojen hulevedet tulee pyrkiä imeyttämään rakennuspaikan rakentamattomille alueille. Rakennusluvan yhteydessä tulee esittää rakennuspaikkaa koskeva hulevesisuunnitelma.” Suunnittelualueelle kuljetaan seututietä 940 (Äkäslompolontie), jonka keskimääräinen vuorokausiliikenne Väyläviraston liikennemääräkartan (2021) mukaan on suunnittelualueen kohdalla 690 ajoneuvoa/vrk, ja josta raskaan liikenteen osuus on 34 ajoneuvoa/vrk (Väylävirasto, liikennemääräkartat). Näillä liikennemäärillä seututietä 940 ei voi pitää sellaisena merkittävän vilkkaasti liikennöitynä maantienä, jotta tulisi laatia erillinen meluselvitys. Kaavaehdotuksessa kaava-alueen korttelien 11-14 pinta-aloja pienennetään kokonaisuudessaan ja siirretään hieman itään ja etelään samalla, kun Kukastien linjausta hieman muutetaan. Korttelinumerointia tarkistetaan siten, että RM-kortteli 13 osoitetaan korttelin 11 rakennuspaikaksi 3, RM-kortteli 14 osoitetaan kortteliksi 13 ja RA-kortteli 15 osoitetaan kortteliksi 14. Suunnittelualueella voimassa olevan yleiskaavan mukainen melualue huomioidaan kaavaehdotuksessa siirtämällä korttelin 12 asuntovaunualueen (RV) länsiraja sekä korttelin 13 henkilökunnan asuinrakennuksille varatun rakennusalan (ar 150) länsiraja riittävän etäälle maantien alueesta (120 metriä). Etäisyys on kutakuinkin sama, kuin kaava-alueen pohjoispuolella voimassa olevassa ranta-asemakaavan muutoksessa (2019) osoitettu vähimmäisetäisyys maantien alueen sekä RM-korttelialueen välillä. Vaikutusten arviointia täydennetään kaavaselostukseen melun osalta. Merkitään tiedoksi.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
kinnät ja -määräykset täsmentävät kaavan oikeudellisia vaikutuksia ja niiden avulla voidaan merkittävästi vaikuttaa ympäristön laatuun. Siksi kaavamerkintöjen tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä ja tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi kaavamerkinnöissä olisi syytä käyttää ympäristöministeriön asemakaavamerkinnät ja -määräykset (opas 12) mukaisia merkintöjä. Kaavaluonnoksessa on osoitettu matkailua palvelevien rakennusten korttelialueet (RM) 13 ja 14, joiden rakennuspaikalle rakennettavien lomarakennusten enimmäismäärä neliömetreinä sekä rakennusten yhteenlasketun enimmäiskerrosalan neliömetrimäärä on osoitettu lukusarjalla. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan kyseinen merkintätapa jättää rakennuslupavaiheeseen paljon tulkinnanvaraa ja on myös ristiriitainen annettujen lukujen osalta. ELY-keskus toteaa, että MRL:n 55 § mukaisesti tulisi harkita tarkempaa rakentamisen sijoittumisen ohjaamista ja rakennusoikeuden jakamista kortteliin osoitettaville ohjeellisille tonteille/rakennuspaikoille. Ohjeelliset tontit/rakennuspaikat tulisi myös numeroida. Lisäksi ELY-keskus toteaa, että rakennusoikeuden määrä tulisi osoittaa yksiselitteisesti, joten kaavakartan selkeyden ja luettavuuden vuoksi olisi hyvä, jos rakennusoikeus kuvattaisiin kaava-alueella yhdenmukaisesti käyttämällä merkintänä kerrosalaneliömetrejä osoittavaa lukua. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan edellä mainitun ympäristöministeriön oppaan mukaisesti liikuntahallin osoittamiseksi sopivampi kaavamerkintä olisi liikuntahallin koosta ja käyttötarkoituksesta riippuen joko urheilutoimintaa palvelevien rakennusten korttelialue (YU) tai urheilu- ja virkistyspalvelujen alue (VU). ELY-keskuksen näkemyksen mukaan retkeily- ja ulkoilualueella (VR) sijaitsevaa rantasaunarakennuksen rakennusalan merkintää (pistekatkoviiva, s) olisi hyvä täsmentää, jotta kaavamerkintää ei sekoiteta VR-alueelle osoitettujen /osoitettavien suojelualuemerkintöjen kanssa.	Kaavaluonnoksessa matkailua palvelevien alueiden korttelialueille (RM) osoitettu lukusarjamerkintä yksiselitteisesti mahdollistaa korttelialueelle osoitetun enimmäiskerrosalan toteuttamisen joko useana pienempänä tai harvempänä hieman kookkaampana matkailua palvelevana rakennuksena. Jos esimerkiksi korttelin 13 RM-alueelle halutaan rakentaa useampi pieni matkailua palveleva rakennus, on rakennusten sallittu enimmäismäärä 18, ja jos halutaan rakentaa hieman kookkaampia rakennuksia, on rakennuskohdainen enimmäiskerrosala 80 k-m². Molempien edellä mainittujen vaihtoehtojen sallittu maksimirakennusoikeus on kuitenkin 1080 k-m². Kaavamerkintä- ja määräys on yksiselitteinen sekä kaavan tavoitteet huomioon ottaen tarkoituksenmukainen. Kaavakartassa ohjeelliset rakennuspaikat/tontit on numeroitu korttelialueilla jo kaavaluonnosvaiheessa. YU-merkintää käytetään pääosin osoittamaan julkisten palvelujen rakennuksia, jollaista ei Metsähallituksen omistamalle ja yksityisen vuokraamalle kaava-alueelle ole suunnitteilla. Ympäristöministeriön kyseisessä oppaassa sivulla 54 VU-kaavamerkinnän yhteydessä taas todetaan, että "Sellainen alue, jolle sijoituu merkittävää rakentamista (urheilu-, uima- tai jäähalli) osoitetaan erillisenä korttelialueena." Näin ollen voidaan todeta, että E-1-kaavamerkintä yksiselitteisesti mahdollistaa urheilutoimintaa palvelevien rakennusten alueen (jolle sijoittuu merkittävää rakentamista) rakentamisen korttelialueena ja merkintä on kaiken kaikkiaan YM:n ohjeiden mukainen. Saunan rakennusalan kaavamerkintää muutetaan muotoon sa160 erotuksena arvokkaiden luotokohteiden merkintätavasta.
Metsähallituksen lausunto (4.3.2022): Metsähallitus on tutustunut asemakaavan valmisteluvaiheen aineistoon ja toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa.	Merkitään tiedoksi. Kaavakarttaan ei ole tarpeen tehdä lausunnon perusteella muutoksia.
Lapin liiton lausunto (29.3.2022): Lapin liiton virasto toteaa Kukaslompolon asemakaavan muutoksen ja laajennuksen valmisteluvaiheen sopeutuvan Tunturi-lapin maakuntakaavan tavoitteisiin.	Merkitään tiedoksi. Kaavakarttaan ei ole tarpeen tehdä lausunnon perusteella muutoksia.
Tornionlaakson museon lausunto (31.3.2022): Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema Suunnittelualueella ei ole olemassa olevaa rakennuskantaa. Suunnittelualueen pohjoispuolella on 2020-luvun vaihteessa	Merkitään tiedoksi.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
rakennettuja majoitusrakennuksia vastaanottorakennuksiin ja rantasaunoineen. Suunnittelualueen itäpuolella Äkäsjoen rannassa on muutamia loma-asuntoja ja koillispuolella Kukaslompolon rannalla vanha pihapiiri ja matkailurakennus. Lähimmät rakennetun kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta arvokkaat alueet tai kohteet sijaitsevat suunnittelualueen eteläpuolella Äkäslompolon kylässä ja Kukaslompolon rannalla. Kaavaluonnos ja kaavamutoksen luonnos sekä vaikutusten arviointi Kaavaselostuksessa esitetyn vaikutusarvioinnin mukaan kaavalla arvioidaan olevan jonkin verran vaikutuksia alueen taa-jamakuvaan ja maisemaan, kun ennestään rakentamattomalle alueelle osoitetaan verrattain runsaasti loma- ja matkailurakennuksia. Selostuksen mukaan rakentaminen on pyrittävä osoittamaan puuston suojaan niin, että maisemahaitat esimerkiksi Äkäslompolontielle olisivat mahdollisimman vähäisiä. Lisäksi todetaan, että kaavan yleisissä määräyksissä ohjataan rakentamisen sopeuttamista ympäristöön ja maisemaan, ja asemakaava-alueella on voimassa MRL 128 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Mainitun kaavamääräyksen mukaan "Rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajo- tai kävelyteinä eikä pysäköintiin, on säilytettävä luonnontilassa tai istutettava ja pidettävä huolitellussa kunnossa. Alueella on uudisrakentaminen sopeutettava ympäristöönsä rakennusten koon, muodon, värityksen ja materiaalien suhteen." Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan maankäytön muutos on huomattava kyseisellä alueella, vaikka laajempaa aluetta tarkasteltaessa muutos jäisi vähäiseksi. Museon näkemyksen mukaan rakentamisen ja rakentamistavan sovit-tamisesta ympäristöön olisi hyvä ohjata tarkemmin, samoin voisi olla hyvä ohjata myös katujen ja ajoteiden rakentamis-tavan ja materiaalien sopeuttamista ympäristöön. Lisäksi olisi hyvä kaavamääräyksiin varmistaa suojaavan puuston säilyminen tien ja rakentamisen välisellä alueella ja tarkas-tella tämän suojaavan alueen riittävyttä.	Katualueiden laatutaso määritellään erikseen katu-suunnitelmassa. Kaavaehdotuksessa kaava-alueen korttelien 11-14 pinta-aloja pienennetään kokonaisuudessaan ja siir-retään hieman itään ja etelään samalla, kun Kukastien linjausta hieman muutetaan. Näin maantien ja korttelialueiden väliin jää enemmän suojaustoa. Korttelinumerointia tarkistetaan siten, että RM-kortteli 13 osoitetaan korttelin 11 rakennuspaikaksi 3, RM-kortteli 14 osoitetaan kortteliksi 13 ja RA-kortteli 15 osoitetaan kortteliksi 14. Korttelialueiden ulkopuolella kaava-alueen pohjoisosaa osoitetaan retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1) ja kaava-alueen eteläosa jää retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Lisäksi korttelin 12 asuntovaunualueen (RV) länsiraja sekä korttelin 13 henkilökunnan asuinrakennuksille varatun rakennusalan (ar 150) länsiraja siirretään meluhaittojen minimoimiseksi riittävän etäälle maantien alueesta (120 metriä), jolloin korttelialueiden ja maantien väliselle alueelle jää entistä enemmän suo-jaavaa puustoa. VR-alueilla rakentamismahdollisuus on osoitettava kaavassa ja käsillä olevassa kaava-muutoksessa VR-alueelle on osoitettu ainoastaan ran-tasaunan rakennusala. Kaavan yleisissä määräyksissä määrätään, että rakentamatta jäävät tontin osat, joita ei käytetä ajo- tai kävelyteinä eikä pysäköintiin, on säilytettävä luonnontilassa tai istutettava ja pidettävä huolitellussa kunnossa. Lisäksi VR-alueilla ja laajem-min koko asemakaava-alueella on voimassa MRL 128

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Arkeologinen kulttuuriperintö Muonion kunnan alueella on tehty useita arkeologisia inventointeja, mutta ne eivät ole kattaneet suunnittelualuetta. Lähialueella tehdyt arkeologiset inventoinnit ovat vanhentuneita. Suunnittelualan lähin tunnettu muinaisjäänös on kalakenttä Kukaslompolo (tunnus muinaisjäänösrekisterissä 498010033), joka sijaistee Kukastunturin itäpuolella Äkäsjoen laajentumaan Kukaslompoloon pohjoisesta pistävän niemen kärjessä, noin 1,5 km koilliseen. Tornionlaakson museon näkemyksen mukaan kaavoitettava alue on ajantasaisen tiedon puuttuessa potentiaalista ennestään tuntemattomille arkeologisille kohteille, minkä vuoksi alueella tulee toteuttaa arkeologinen inventointi. Hankkeen toteuttajan tulee tilata arkeologinen inventointi alan toimijalta. Inventoinnin kustannuksista vastaa hankkeen toteuttaja. Arkeologisten tutkimusten tulee perustua Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeisiin (2016). Ohjeistus sisältää myös ohjeita suunnittelijoille ja hankkeiden toteuttajille sekä arkeologisten kenttätöiden tilaajille. Vasta inventoinnin tulosten perusteella Tornionlaakson museo voi arvioida kaavoituksesta aiheutuvia vaikutuksia arkeologiseen kulttuuriperintöön. Tornionlaakson museolla ei ole arkeologisen inventoinnin tarpeen lisäksi muilta osin huomautettavaa Kukaslompolon asemakaavan valmisteluaineistosta.	§:n mukainen toimenpiderajoitus. VR-1-alueen käytössä on lisäksi huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään määräyksiä liittyen mm. kaava-alueen ja rakennuspaikkojen rakentamiseen, rakentamisen sopeuttamisesta ympäristöön sekä alueen piha- ja ulkovalaistukseen: • "Rakennukset, pihatiet, autopaikat ja teknisen huollon verkostot on rakennettava siten, että mahdollisimman vähän rikotaan maanpintaa, muutetaan sen tasoa tai kaadetaan puustoa. Vaurioituneet alueet on korjattava ympäristöönsä sopiviksi." • "Alueella on uudisrakentaminen sopeutettava ympäristöönsä rakennusten koon, muodon ja materiaalien suhteen. Ulkoseinän päävärin on oltava luontoon sopiva väri (harmaa, punamulta, ruskea) ja katon värin tumman harmaa tai ruskea." • "Alueen piha-, katu- ja ulkovalaistus on suunnattava alaspäin maata kohden siten, että taivaalle suuntautuvaa hajavaloa muodostuu mahdollisimman vähän." Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään lisäksi rakentamista ohjaava määräys liittyen maaperän radoniin, hulevesien käsittelyyn sekä poronhoitolain takaamaan porojen vapaaseen laidunnusoikeuteen poronhoitoalueella. Merkitään tiedoksi. Suunnittelualueelta on laadittu arkeologinen inventointi kesällä 2022, jonka tulokset huomioidaan kaavaehdotusvaiheessa. Merkitään tiedoksi. Merkitään tiedoksi.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Muonion paliskunnan lausunto (31.3.2022): Kaava-alue sijaitsee Muonion paliskunnan talvi- ja kesälaidunten muutoskohdassa Äkäsjoen itäpuolella sijaitsee paliskunnan kesälaitumet ja länsipuolella syys-/talvilaitumet. Kaava-alueen kohdalla Äkäsjoessa on Kukaslompolon ja Mettosuvannon välinen Mettokoski, jota porot käyttävät luontaisesti siirtymässään kesälaidunalueelta syyslaitumelle ja jälleen siirtymässä talvilaitumelta kesälaitumelle. Aluetta käytetään myös porojen kuljetukseen laidunalueiden välillä, sekä erotuksiin kokoamiseen. Äkäslopolon pohjoispuolella olevassa Nilivaaran erotusaidassa erotellaan vuosittain syksyllä ja talvella useampi tuhat poroa, josta poroille luontainen siirtymä erotuksen jälkeen on nimetään Mettokosken yli. Ylityspaikkaa voidaan käyttää myös Nilivaaran aitaan kokoamisessa. Vastaavaa mahdollista ylityspaikkaa ei ole välittömässä läheisyydessä. Äkäsjoessa on jyrkät rannat ja luontaiset reitit, ja kuljetukseen sopivat joen ylityspaikat ovat hyvin harvassa. Vuodesta riippuen porot myös kulkevat Lompolonvaaraa etelään siirtyäkseen Kukastunturin ja Kesänkitunturin alueelle syksyllä, jolloin kaava-alueen rakentamisen uhkana on isojen poromäärien siirtyminen Äkäslopolon kylälle, mikäli Äkäsjoen ylitys esitetään suunnitellun kaava-alueen kohdalla. Tämä voi aiheuttaa merkittäviä kustannuksia paliskunnalle. Poroja joudutaan siirtämään pois kylältä ja korvaamaan niistä aiheutuvia mahdollisia vahinkoja. Muonion paliskunta näkee, että alueen pohjoisreunaan suunniteltu "lomakeskus" kaikkine rakenteineen aiheuttaa erittäin huomattavan haitan paliskunnan poronhoidolle. Kaava-alueen eteläinen mökkialue taas on suunniteltu hyvälle laidunalueelle suoraan ylityspaikan läheisyydessä ja aiheuttaa myös merkittävän haitan porotalouden kannattavuudelle. Paliskunnan näkemys on, että kuvatus kaltainen lomarakentaminen, sekä muu uusi rakentaminen täytyy kohdentaa jo rakennetuille alueille ja säästää vähiin käyvät luonnontilaiset kohteet ja muut paliskunnalle tärkeät kohteet. Kyseessä oleva kaava-alue pitäisi suunnitellun muutoksen sijaan muuttaa kaavamerkinnällä poronhoidolle tärkeäksi alueeksi.	Merkitään tiedoksi. Kaavassa ei ole tarkoitus estää porojen liikkumista laidunten välillä Metsokosken yli ja takaisin. Käsillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen mukainen rakentaminen sijoittuu pääosin kaava-alueen luoteis- ja pohjoisosaan olemassa olevaa maanteliittymää hyödyntäen. RA-kortteli 15 on osoitettu kaava-alueen eteläosaan etäämmälle matkailu-alueesta myös olemassa olevaa ajoyhteyttä hyödyntäen. Korttelialueet sekä ohjeelliset rakennuspaikat on pyritty sijoittamaan maastonmuotoja mukailleen siten, että esimerkiksi katu-, asuntovaunu- ja pysäköintialueet sijoittuisivat mahdollisimman tasaiseen maastoon. Suurin osa kaava-alueesta ja lähes koko Äkäsjoen ranta-alue saunan rakennusalaan lukuun ottamatta on osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR) tai retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1), jossa on kaavamääräyksen mukaan huomiotava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaavatyössä on pyritty huomioimaan alueen merkitys poronhoidon kannalta sekä maakuntakaavan mukaisena erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuna alueena, jossa poronhoitolain 3 § mukaan poronhoito saa laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa maan omistus- tai hallinto-oikeudesta riippumatta. Poronhoitolain 2 §: mukaan erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle ja maan luovuttaminen tai vuokraaminen saa alueella tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamasta vahingosta.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Paliskunnan kanssa on käyty alustava kaavaneuvottelu, mutta käyty palaveri ei ollut poronhoitolain vaatima neuvottelu. Käydyssä neuvottelussa ei myöskään esitetty tarkempaa karttaa suunniteltavista kaavoituksista, vaan ainoastaan kaava-alue kokonaisuudessaan.	Tosiasia kuitenkin on, että kaava-alueella maankäyttöä ohjaa voimassa oleva yleiskaava, jossa kaava-alue on osoitettu mm. loma-asuntoalueeksi (RA-1) sekä matkailupalvelu- ja loma-asuntojen alueeksi (RM). Alueella voimassa oleva yleiskaava taas ohjaa alueen asemakaavoitusta ja kaava-alueen pohjoisosassa tällä hetkellä voimassa olevassa ranta-asemakaavassa kaava-alueelle on pääsääntöisesti osoitettu loma-asutusta (RA). Kaava-alue on lisäksi maakuntakaavassa osoitettu erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettun alueen lisäksi matkailupalveluiden alueeksi sekä matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kohdealueeksi. Käsillä oleva asemakaavaratkaisu on kaikilta osin sekä maakuntakaavan että alueella voimassa olevan yleiskaavan tavoitteiden mukainen. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajenuksessa on pyritty osoittamaan kaavan mukainen rakentaminen siten, että kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevassa ranta-asemakaavan muutoksessa (2019) osoitettu rakentaminen sekä käsillä olevan kaavan mukainen rakentaminen muodostaisivat tiiviin, järkevän ja tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rakentaminen on toisin sanoen pyritty käsillä olevan asemakaavan muutoksen suunnittelussa sijoittamaan jo olemassa olevan rakentamisen yhteyteen. Kaavaehdotuksessa korttelialueiden pinta-aloja on lisäksi hieman pienennetty siten, että porojen kuljettamiseen ja laiduntamiseen jäisi kaava-alueella mahdollisimman paljon rakentamatonta retkeily- ja ulkoilualueita. Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään lisäksi poronhoitoa ja aitaamista koskeva määräys: • "Asemakaava-alueelle rakennettaessa on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Rakennuspaikkoja ei pääsääntöisesti saa aidata porojen vapaan laidunoikeuden turvaamiseksi." Alustavan kaavaneuvottelun lisäksi Muonion paliskunnan sekä Paliskuntain yhdistyksen kanssa on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu valtion viranomaisen kanssa ennen kaavaehdotusvaihetta 12.9.2022. Paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa järjestetään tarvittaessa uusi työ- tai viranomaisneuvottelu.
Paliskuntain yhdistyksen lausunto (31.3.2022): Kaava-alue sijoittuu kokonaan Muonion paliskunnan alueelle, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulle alueelle. Kaava-alue sijoittuu valtion maille. Muonion paliskunnan suurin sallittu eloporomäärä on 6000 ja poronhoitajia on 126. Porotalous on merkittävä elinkeino Muonion kunnassa. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ympärivuotiseen hyö-	Merkitään tiedoksi. Kts. lisäksi kokonaisuudessaan kaavan laatijan vastine Muonion paliskunnan lausuntoon.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
dyntämiseen ja porojen luontaiseen laidunkierto. Poronhoito on merkittävä sidostoimiala alueen vahvalle matkailulle ja se työllistää merkittävästi myös jalostuksen kautta. Poronhoidon huomioon ottaminen kaavoituksessa Poronhoitolaki (848/1990)(PHL) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoitolaki turvaa elinkeinon aseman ja säättää poronhoidolle sen perusedellytyksen, vapaan laidunnusoikeuden (PHL 3 §): "Poronhoitoa saadaan tässä laissa säädetyin rajoituksin harjoittaa poronhoitoalueella maan omistus- tai hallinto-oikeudesta riippumatta." Muonion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella. Alueella olevaa valtion maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Poronhoitolaissa (53 §) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Muonion paliskunnan kanssa ei ole neuvoteltu poronhoitolain 53 §:n mukaisesti. Paliskunta on ollut mukana yhdessä yleisemmässä kaavaneuvottelussa kaavan valmistelun aikana. Tunturi-lapin maakuntakaavassa määrätään kaavan yleismääräyksissä: "poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset on turvattava. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueidenkäyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet ja valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan kanssa." Alueella on voimassa osayleiskaava, joka on vuodelta 2003. Asemakaavan kaavaselostuksessa ei mainita mahdollisia poronhoidon turvaamista edellyttäviä kaavamääräyksiä yleiskaavassa. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 132/1999) mukaan asemakaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). MRL 54 §:n mukaan "Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää". Muonion paliskunnan osakkailla on alueella voimassa erityinen oikeus, poronhoito-oikeus, jolle ei saa asemakaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Suunnittelualue on tärkeää poronhoidon laidun- ja toiminta-alueita ja poronhoidon turvaaminen alueen asemakaavoituksessa on välttämätöntä. Kaavan vaikutukset poronhoitoon Muonion paliskunnan alueella on erittäin paljon muuta maankäyttöä, jotka vaikuttavat paliskunnan poronhoidon harjoittamisen mahdollisuuksiin: mm. matkailutoiminta Ylläksellä,	Merkitään tiedoksi. Alustavan kaavaneuvottelun lisäksi Muonion paliskunnan sekä Paliskuntain yhdistyksen kanssa on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu valtion viranomaisen kanssa ennen kaavaehdotusvaihetta 12.9.2022. Paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa järjestetään tarvittaessa uusi työ- tai viranomaisneuvottelu. Alueen asemakaavoitusta ohjaa kaava-alueella voimassa oleva Ylläksen osayleiskaava, jossa ei ole esitetty erikseen määräyksiä liittyen poronhoitoon alueella. Tästä syystä asiasta ei ole myöskään mainintaa asemakaavan kaavaselostuksessa. Kaava-alueen pohjoisosa korttelialueiden ulkopuolella osoitetaan retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1), jossa kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään lisäksi poronhoitoa ja aitaamista koskeva määräys: "Asemakaava-alueelle rakennettaessa on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Rakennuspaikkoja ei pääsääntöisesti saa aidata porojen vapaan laidun-oikeuden turvaamiseksi." Merkitään tiedoksi. Kts. kokonaisuudessaan kaavan laatijan vastine Muonion paliskunnan lausuntoon.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Oloksella, Pallaksella ja muualla paliskunnan alueilla, taajamat, autojen kylmätestausalueet, metsätalous, tuulivoima sekä suljettu ja uudelleen avattavaksi suunniteltu kaivostointiminta Hannukaisessa ja Rautuvaarassa. Paliskunta on joutunut väistämään ja sopeutumaan eri tavoin, eikä sillä ole enää varaa menettää luonnontilaisia alueita uusille maankäyttäjille. Asemakaavalla osoitetaan alueita matkailulle ja lomarakentamiselle, jotka ovat tällä hetkellä rakentamattomia. Kaavan toteuttamisen vaikutukset poronhoitoon ovat matkailun aiheuttamia suoria ja epäsuoria vaikutuksia. Muu maankäyttö aiheuttaa aina erilaisia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle. Laidunalueet vähenevät suoraan rakentamisen alle ja pirstoutuvat pienempiin osiaan, jolloin niiden käytettävyys muuttuu. Matkailun vaatimat reitit pirstovat poronhoidon toiminta-alueita ja aiheuttavat häiriötä laajemmalle varsinaisen rakennetun keskuksen ympäristöön. Ihmistoiminnan lisääntyessä porojen laidunnus siirtyy rauhallisemmille alueille sen aiheuttaman häiriön vuoksi (=epäsuora laidunmenetys). Rakentaminen väärään paikkaan voi johtaa sellaisiin estevaikutuksiin, että laajojakin alueita jää käyttökeltottomaksi. Laidunalan vähentyessä jäljelle jääville alueille kohdistuu suurempi laidunnuspaine ja ne kuluvat entisestään. Lisäksi poronhoitotoiminta voi vaikeutua ja poronhoidon rakenteita jäädä käyttökelttomiksi tai vaikeasti käytettäviksi. Poroja ei voida kuljettaa tokkana mistä tahansa, vaan se vaatii alueen, josta poro kulkee luontaisesti mielellään ja missä ei ole häiriötä hajottamassa tokkaa. Muun muassa tällaisten vaikutusmekanismien kautta uusi matkailurakentaminen ja ihmistoiminta heikentävät porolaitumien kuntoa ja porotalouden kannattavuutta: karjan tuotto heikkenee ja kustannukset, mm. lisätyöstä- ja ruokinnasta, infran rakentamisesta ja suunnittelusta kasvavat. Poronhoito voidaan joutua järjestämään kokonaan uudelleen, mikä on kallista ja vie aikaa. Kaavalla on merkittävä vaikutus koko paliskunnan eteläisen osan toimivuuteen poronhoidossa. Kaava-alue sijoittuu Muonion paliskunnan tärkeälle syys- ja talvilaidunalueelle. Kaava-alue on myös paliskunnan rykimäaluetta eli lisääntymisaluetta, ja siellä laidunrauhan säilyttäminen on erittäin tärkeää. Alue on hyvää kangasmaata, missä on runsaasti porojen tärkeintä syysravintoa, sieniiä sekä talviravintoa eli jäkäliä ja varpuja. Poroja myös ruokitaan maastoon joen molemmin puolin keskitalven aikana. Merkittävän suuri osa paliskunnan poroista, noin 2000 poroa, laiduntaa alueella ja sen ympäristössä syksyllä ja talvella. Kaavassa rakentamista aiotaan laajentaa luonnontilaisille alueille. Tämä vie suoraan porojen syys- ja talvilaitumia sekä rykimäaluetta. Rakentaminen myös todennäköisesti houkuttaa alueelle muuta toimintaa tulevaisuudessa ja voi johtaa matkailun reittiverkoston laajenemiseen Äkäsjoen länsipuolen porojen tärkeille talvilaitumille. Äkäsjoen kanjonin törmät ovat jyrkät ja joen yli ei pääse mistä tahansa. Jokivarret on kaavoitettu täyteen, joten tilaa ei senkään vuoksi ole. Kaava-alueen välittömässä läheisyydessä, sen itäpuolella sijaitseva Mettokoski on luontainen joenylityspaikka poroille ja muille luonnoneläimille. Kaavassa suunniteltu toiminta katkaisee porojen luontaisen laidunkiertoreitin, joka johtaa kesälaidunalueelta syys- ja talvilaitumille	Maakuntakaavassa kaava-alue on osoitettu matkailupalveluiden alueeksi (RM), matkailun vetovoima-alueeksi, matkailun ja virkistykseen kehittämisen kohde-alueeksi sekä erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettuksi alueeksi. Maakuntakaavaselostuksessa sivulla 33 maakuntakaavan tavoitteista todetaan, että matkailun kehittämistavoitteena on kasvattaa matkailijavirtoja, kansainvälistyä, parantaa kannattavuutta, luoda ympärivuotista kysyntää, huolehtia saavutettavuudesta, nostaa käyttöasteita sekä lisätä matkailutuloa ja työpaikkoja. Sivulla 36 todetaan, että vahvan kehittämispanostuksen alueita ovat mm. Ylläs-Pallas-alueen matkailukeskukset ympäristöineen. Asemakaavan muutosta ja laajennusta ohjaa kaava-alueella voimassa oleva yleiskaava, jossa kaava-alue on osoitettu pääosin loma-asuntojen alueeksi (RA) sekä matkailupalvelujen ja loma-asuntojen alueeksi (RM). Kaava-alueen maankäytöstä on näin ollen päätetty ennen käsillä olevaa asemakaavan muutosta ja laajennusta jo sekä maakuntakaavan että voimassa olevan yleiskaavan laadintatyössä. Kaava-alueelle laadittavan asemakaavan muutoksen on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan toteutettava voimassa olevan yleiskaavan tavoitteita eikä kaava-alueelle voida laatia asemakaavaa, joka on voimassa olevan yleiskaavan vastainen. Riippumatta käsillä olevan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen hyväksymisestä tai voimaantulosta, kaava-alueella on tälläkin hetkellä voimassa oleva ranta-asemakaava, jossa kaava-alue on osoitettu pääosin loma-asumiseen. Käsillä olevassa asemakaavan muutoksessa ja laajennuksessa on pyritty osoittamaan kaavan mukainen rakentaminen siten, että kaava-alueen pohjoispuolella sijaitsevassa ranta-asemakaavan muutoksessa (2019) osoitettu rakentaminen sekä käsillä olevan kaavan mukainen rakentaminen muodostaisivat tiiviin, järkevän ja tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Rakentaminen on toisin sanoen pyritty käsillä olevan kaavan suunnittelussa sijoittamaan jo olemassa olevan rakentamisen yhteyteen. Kaavaehdotuksessa korttelialueiden pinta-aloja on hieman pienennetty siten, että porojen kuljettamiseen ja laiduntamiseen jäisi kaava-alueella mahdollisimman paljon rakentamatonta aluetta. Kts. kokonaisuudessaan kaavan laatijan vastine Muonion paliskunnan lausuntoon.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
ja toisin päin. Kaava-alueen ja Äkäsjoen itäpuolella sijaitsee paliskunnan Nilivaaran erotusaitapaikka. Kaavan mahdollistamana ollaan rakentamassa matkailupalveluita suoraan porojen kuljetusreitille Nilivaaran erotusaitaan. Aitapaikat rakennetaan aina sinne, mihin porot luontaisesti kerääntyvät tai mihin niitä voidaan kuljettaa tokkana ilman luontaisia esteitä. Kuljettaminen on erittäin herkkää ihmistoiminnan aiheuttamalle häiriölle: Liike, ääni tai jopa haju tokan edessä hajottaa sen ja porot leviävät laajasti ympäristöön. Tällöin ne pitää koota uudelleen ja käyttää enemmän työvoimaa tai aikaa, mikä tarkoittaa kustannuksia paliskunnalle. Vastaavaa tokan kuljetusreittiä Nilivaaran aitaan ei ole jyrkkätörmäisen Äkäsjoen varrella. Kaavalla suunnitellusta toiminnasta aiheutuu Muonion paliskunnalle laajempi laidun- ja toiminta-alueiden menetys, kuin vain pelkkä rakennettu alue. Porojen laidunrauhan säilyttäminen on tärkeää myös siksi, että porot eivät mene alueille, missä ne voivat aiheuttaa vahinkoja (vakituinen asutus, viljelykset). Vahingoista on paliskunnalla estämis- ja korvausvastuu, mikä tarkoittaa kustannuksia ja kannattavuuden heikkenemistä. Muonion paliskunta on huolissaan siitä, että suuri määrä poroja, jopa 1000-1500 kääntyisi Äkäslompolon kylään, kun ne eivät pääse Äkäsjoen yli. Yleisesti ottaen kaavoituksen tavoitteena tulee olla rakentamisen tiivistäminen olemassa olevilla rakennetuilla alueilla. uusia luonnontilaisia alueita ei saa ottaa rakentamisen piiriin. Matkailun kehittäminen luonnontilaiselle laidunalueelle ei ole kestävä. Kaavan mukaisella rakentamisella ei saa katkaista kriittisiä joen ylityspaikkoja ja porojen kuljetusreittejä, vaan ne on turvattava kaavaratkaisuilla rakentamattomiksi alueille. Kaavamääräykset ja -merkinnät Kaavakartalla ja -määräyksissä ei ole otettu lainkaan huomioon alueen poronhoitoa. poronhoidolle erityisen tärkeitä kohteita ja alueita, kuten koamisalueita ja joen ylityskohtia on syytä osoittaa kaavassa, koska kaava-alue on paliskunnan eteläosan poronhoidon järjestämisen kannalta tärkeä. Poronhoitoalueella on kaavoissa esimerkiksi MP-, M1- tai MU1-merkintöjä (Metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue, metsätalous- ja poronhoitovaltainen alue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta) määräyksineen käytetty päämaankäyttömerkintänä poronhoidolle tärkeillä alueilla. Myös ph-kohde tai -aluemerkintää on käytetty kaavoissa osoittamaan poronhoidolle tärkeitä kohteita tai alueita. Selvitysten riittävyys Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin (MRL 9 §). Poronhoidon nykytilaa ja toimintaa kaava-alueella ja sen vaikutusalueella ei kuvata kaavaselvityksessä mitenkään. Kaavan vaikutuksia poronhoidolle ei ole arvioitu. Kaavaselvityksestä tulee täydentää.	Kaava-alueen pohjoisosassa korttelialueiden ulkopuolella osoitetaan retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1), jossa kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on huomioitava sen merkitys erityisenä poronhoitoalueena. Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään lisäksi poronhoitoa ja aitaamista koskeva määräys: ”Asemakaava-alueelle rakennettaessa on huomioitava poronhoitolain takaama porojen vapaa laidunnusoikeus. Erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Rakennuspaikkoja ei pääsääntöisesti saa aidata porojen vapaan laidun oikeuden turvaamiseksi.” Vaikutusten arviointia täydennetään kaavaselvitykseen poronhoitoon liittyen. Merkitään tiedoksi.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
Lopuksi Kunnan on kaavoittaessaan otettava huomioon MRL 54 §:n mukaisesti asemakaavan sisältövaatimukset. Kaavaa laadittaessa ei saa aiheuttaa kohtuutonta haittaa alueen oikeudenhaltijalle. Muonion paliskunta katsoo, että kaavan mukaisella toiminnalla aiheutettaisiin huomattavaa haittaa (PHL 2.2 §) alueen poronhoidolle. Muonion paliskunnan kanssa ei ole neuvoteltu PHL 53 §:n mukaisesti asemakaavan valmistelun aikana. Kaava-alue on paliskunnalle kriittinen ja kaavalla on huomattavia haitallisia vaikutuksia poronhoidolle. Paliskunnan kantaa on kysytty yleisessä kaavaneuvottelussa, mutta sen näkemyksiä ei ole otettu huomioon. PHL 53 §:n mukaiset neuvottelut tulee järjestää. Neuvotteluita tulee käydä siten, että niillä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa kaavaan. Paliskuntain yhdistys pyytää lähettämään luonnosvastineen osoitteeseen kirjaamo@paliskunnat.fi.	Alustavan kaavaneuvottelun lisäksi Muonion paliskunnan sekä Paliskuntain yhdistyksen kanssa on järjestetty poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu valtion viranomaisen kanssa ennen kaavaehdotusvaihetta 12.9.2022. Paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa järjestetään tarvittaessa uusi työ- tai viranomaisneuvottelu. Merkitään tiedoksi.
Tunturi-Lapin Vesi Oy:n lausunto (21.3.2022): Pyydämme ystävällisesti huomioimaan asemakaavaa laadittaessa/vahvistaessa jo toiminta-alueellamme olevat valmiit kunnallistekniikkarakennelmamme ja niiden sijainnit, jotta nyt suunnitellulle asemakaava-alueelle voidaan varmistaa tarvittavat kunnallistekniikkarakennelmat niin teknisesti taroituksenmukaisesti, kuin kustannustehokkaastikin. Onnistuneen lopputuloksen varmistamiseksi, on kunnallistekniikka hyvä rakentaa samassa yhteydessä muun infran kanssa. Tämän lisäksi vesihuollon suunnittelemiselle sekä sopimukselle rakentamisesta, että itse rakentamiselle on varattava tarpeeksi aikaa, jotta saavutetaan haluttu lopputulos. Ohessa (lausunnon liitteenä) linjakarttaotteemme suunnitelma-alueesta, jossa näkyy tämänhetkinen toiminta-alueemme ja verkostomme. Kaava-alueille rakennettavan vesihuollon ensisijaisena hyödyn saajana on yleensä joku muu, kuin alueella toimiva vesihuoltolaitos kiinteistöjen arvonnousun puolesta. Tästä syystä on hankkeen varmistamiseksi ja yleisesti hyväksytyin toimintatavan mukaisesti, arvonnousun ensisijainen hyödynsaaja (hankkeeseen ryhtyvä), erilliseen sopimukseen perustuen (esim. liittymismaksuperusteisesti), velvollinen lähtökohtaisesti aina rahoittamaan vesihuoltoa jo rakentamisvaiheessa.	Merkitään tiedoksi. Kaavatyössä otetaan huomioon Tunturi-Lapin Vesi Oy:n olemassa oleva kunnallistekniikka. Vesihuollon suunnitteluun liittyvät seikat tarkentuvat kaavatyön edetessä.
Mielipide A (7.12.2021): Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa keskeistä on edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Tämä näkökanta on syytä huomioida nykyistä paremmin Kukaslompolon	Merkitään tiedoksi. Suunnittelualueelle on asemakaavaluonnoksessa osoitettu rakennusoikeutta yhteensä 4710 k-m², joka on 50 k-m² vähemmän, kuin alueella voimassa olevassa ranta-asetuksessa osoitettu kokonaisrakennusoikeus. Kaava-alueelta on laadittu kattava luontoselvitys, jonka mukaiset arvokkaat luontokohteet on kaavakartalla asianmukaisesti huomioitu. sl-merkinnän mukaiset kohteet osoitetaan kaavaehdotuksessa luo-1-5-merkinnöillä.

asemakaavahankkeessa, sillä nykyinen kaavamuutosehdotus on rakennuskannaltaan liian massiivinen alueen luontoravintoihin ja Äkäsjoen kantokykyyn nähden.

Erityiset luontoarvot

Luontoarvoista tulee huomioida se, että Äkäsjoki on yksi Tornionjoen tärkeimpiä meritaimenkannan lisääntymisalueita. Lisäksi kaavoitusalue rajautuu Äkäsjoen toisella puolella luonnonsuojelualueeseen ja kaavoitusalueeseen puoliksi kuuluvassa Metsosuvannossa ja sen yläpuolisessa koskessa elää harvinaisia ja luonnonsuojelulaille suojeltuja saukkoja. Kukasrakka Ay:n osakkaat ovat tehneet saukoista lukuisia visuaalisia havaintoja vuodesta 1982 alkaen. Lisäksi eri vuosina tehtyjen virallisten selvitysten perusteella tiedetään, että Äkäsjoen vesistö on saukon säännöllisesti asuttama ympäristö. Esimerkiksi riistakolmiolaskentojen perusteella (Tornion 6 Northland Resources SA Kolarin ja Pajalan kaivoalueiden saukkokartoitus 2011) Äkäsjoen varteen sijoittuu merkittävä saukkotihentymä, kun tarkastellaan koko Lapin aluetta. Saukko kuuluu ns. tiukasti suojeltuihin luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joita koskee luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen levähdys- ja lisääntymispaikan hävittämis- ja heikentämiskielto. Saukko on etenkin talvella sidosissa virtaaviin vesiin (Mettosuvannon yläpuolinen koski) ja niiden sulapaikkojen ravintovaroihin. On myös syytä huomioida, että saukkojen elinalueet ovat tutkimuskirjallisuuden mukaan kesäisin vielä laajemmat, kuin talvella. Mettosuvannon liepeillä Kukastunturin lehdossa on tavattu myös karhuja, joiden soisi viihtyvän alueella myös jatkossa.

MY-väylää laajennettava

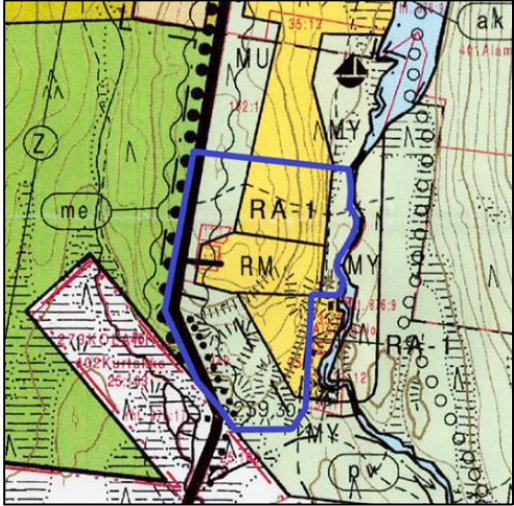
Kukaslompolon alustavassa kaavassa Metsosuvannon reunaan on merkitty MY-alue eli alue, jolla on erityistä luontoarvoa. Valitettavasti MY-väylä on joen arvokkaaseen eläimistöön nähden aivan liian kapea ja siksi kaavassa MY-alueita pitäisi leventää ja rakennusmassaa kokonaisuudessaan pienentää. Nykyisen kaavan epätasapainoa kuvastaa valitettavasti muun muassa se, että Muonion tien varressa oleva MUM-alue on merkitty leveämmäksi, kuin erityistä luontoarvoa sisältävä joen varressa oleva MY-alue. Mielestämme MY-alueen laajentamisen lisäksi sen yläpuoliselta RA-alueelta ei

Merkitään tiedoksi. Kaava-alueelta on laadittu kattava luontoselvitys, jonka mukaiset arvokkaat luontokohdet on kaavakartalla asianmukaisesti huomioitu. Luontoselvityksen mukaan Suomen Lajitietokeskuksen tietokantojen perusteella selvitysalueelta ei tunneta muiden valtakunnallisesti uhanalaisten, silmälläpidettävien tai EU:n luontodirektiivin II- ja IV-liitteen lajien esiintymiä. Äkäsjoki ei kuulu käsillä olevaan asemakaava-alueeseen, vaan kaava-alueen itäraja rajautuu Äkäsjoen länsirantaan. Äkäsjoen länsiranta-alue on kaavaluonnoksessa osoitettu pääosin retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Kaava-alueen pohjoisosa osoitetaan kaavaehdotuksessa retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1), jossa kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaava-alueen eteläosa osoitetaan edelleen retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR).

Ote asemakaavaluonnoksesta:

Käsillä olevassa asemakaavan muutoksen ja laajennuksen kaavaluonnoksessa Metsosuvannon reunaan ei ole osoitettu MY-alueita, vaan koko Äkäsjoen länsiranta on kaavaluonnoksessa osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR) ja länsirannan pohjoisosa osoitetaan kaavaehdotuksessa retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1). Käsillä olevassa asemakaavaluonnoksessa ei ole myöskään osoitettu MUM-alueita eikä määräyksessä määrätty RA-alueelle sijoitettavasta saunarakennuksesta 15 metriä koskelta.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
saisi olla mitään kulkua koskelle, nimenomaan saukkojen häirintäpykälään nojaten, vaan Mettosuvannon yläjuoksu ja kosken länsireuna pitäisi rauhoittaa kokonaan ns. luonnonsuojelualueeksi. Nykyisessä kaavaehdotuksessa todetaan, että RA-alueelle saa laittaa saunan 15 m kosken rannasta. Ja vaikka RA-alue ei ulotu rantaan, voi MY-alueelle rakentaa jonkinlaisen maisematyöluvan nojalla, jolloin ”merkittävän luonnon ympäristönarvot” on käytännössä kierretty eikä tällöin oteta huomioon saukon suojeludirektiiviä. Haluamme tuoda esille myös sen, että matkailua palvelevien rakennusten alue (RM) sekä loma-asuntojen korttelialue (RA) tuovat osaltaan merkittävää meluhaittaa ja hyvin todennäköisesti myös tosiasiallista liikennöintiä herkkään jokivarteen, suvantoon ja kosken ympäristöön, jossa mm. saukot, majavat ja karhut elävät ja porot kulkevat. Valumavedet rehevöittävät Sekin pitäisi huomioida kaavaluonnoksessa, että kaavoitettu alue on rinnemaastoa, joka on suurelta osin avokalliota: kalliolta alas jokeen valuvat vedet vievät epäpuhtaudet mukanaan järveen ja jokeen. Lisääntynyt matkailumassa lisää myös talvikelkkailun pakokaasuhaittoja, jotka sulamisvesien valumien mukana pilaavat Äkäsjoen ja Kukaslompolon vettä. Lisäksi safarikelkkailu	Kaavan laatija uskoo, että mielipiteen esittäjät ovat esittäneet mielipiteensä asemakaavaluonnoksen sijaan alueella voimassa olevasta ja 2003 voimaantulleesta Ylläksen alueen osayleiskaavasta. Asemakaavaluonnos on esitetty yläpuolella olevassa kuvassa. Alempana ote voimassa olevasta yleiskaavasta, jossa kaava-alueen suurpiirteinen rajaus sinisellä: Asemakaavaluonnoksessa Äkäsjoen ranta-alue on pääosin osoitettu retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). Kaava-alueen pohjoisosa osoitetaan kaavaehdotuksessa retkeily-, ulkoilu- ja poronhoitovaltaiseksi alueeksi (VR-1), jossa kaavamääräyksen mukaan alueen käytössä on huomioitava sen tärkeys erityisenä poronhoitoalueena. Kaava-alueen eteläosa osoitetaan edelleen retkeily- ja ulkoilualueeksi (VR). VR-alueelle on osoitettu ranta-alueen rakennusoikeus sekä ohjeellinen ulkoilureitti, mutta pääosin rakentaminen on kokonaisuudessaan osoitettu pois ranta-alueelta. Retkeily- ja virkistysalueilla liikkuminen on kuitenkin sallittua. Asemakaavan mukainen rakentaminen tulee toki näkymään ja kuulumaan alueella, kuten missä tahansa lomamökkialueella, mutta ei siinä määrin, että rakentaminen aiheuttaisi välitöntä uhkaa Äkäsjokeen tai joen eläimistöille. Merkitään tiedoksi. Hulevesiin liittyvät suunnitelmat tarkentuvat kaavaehdotusvaiheessa. Kaavan yleisiin määräyksiin lisätään hulevesiä koskeva määräys ”Rakennuspaikkojen hulevedet tulee pyrkiä imeyttämään rakennuspaikan rakentamattomille alueille. Rakennusluvassa yhteydessä tulee esittää rakennuspaikkaa koskeva hulevesisuunnitelma.” Käsillä olevan asemakaavamuutoksen ja laajennuksen mukaisesta toiminnasta tai rakentamisesta ei arvioida koituvan sen suurempaa tai vähäisempää melu- ja saastehaittaa, kuin alueen muissakaan lomakylissä.

Lausunto / mielipide	Kaavan laatijan vastine
aiheuttaa meluhaittaa tunturien ympäröimän joen /järven reunamilla. Kaavan muutostarpeet Esitämme, että kaava-alueen rakennusmassaa pienennetään merkittävästi, Mettosuvannon yläjuoksu sekä kosken reuna rauhoitetaan luonnonsuojelualueeksi ja rakennukset siirretään lähemmäs valtatieä, sekä painopisteeltään nykyistä pohjoisemmaksi, jotta arvokas koski ja suvanto säilyvät arkojen eläinten kotina tulevaisuudessa, kuten valtakunnallinen alueidenkäyttötavoite edellyttää.	Alueella voimassa oleva yleiskaava ohjaa alueen asemakaavoitusta. Yleiskaavassa kaava-alue on osoitettu mm. loma-asuntoalueeksi (RA-1) sekä matkailupalvelu- ja loma-asuntojen alueeksi (RM). Kaava-alueelle on asemakaavaluonnoksessa osoitettu rakennusoikeutta yhteensä 4 710 k-m², joka on 50 k-m² vähemmän kuin alueella voimassa olevassa ranta-asemakaavassa osoitettu kokonaisrakennusoikeus. Kaava-alueelle ei ole tarpeen osoittaa erillisiä luonnonsuojelualueita (kts. Lapin ELY-keskuksen lausunto), vaan alueen luontoarvot on kattavasti tuotu esiin alueelta laaditussa luontoselvityksessä (kaavaselostuksen liite 4).

Turussa 11.10.2022

Nosto Consulting Oy

Pasi Lappalainen
dipl.ins.